

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

Gavere, Landdijk

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 23

ONDERDEEL 3: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN
VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE
BODEM

Bureaustudie

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2018

INHOUDSOPGAVE

1	ADMINISTRATIEVE FICHE	3
2	INLEIDING	4
2.1	Juridisch kader	4
2.2	Onderzoeksopdracht	4
3	GEMOTIVEERD ADVIES	7
3.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	7
3.2	Impactbepaling van de geplande werken	8
3.3	De waardering van de archeologische site	8
3.4	Bepaling van de maatregelen	11
4	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN.....	12
4.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	12
4.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	13
4.3	Onderzoekstechnieken: proefsleuven	14
4.3.1	Scenario 1: uitvoering in 1 fase	16
4.3.2	Scenario 2: uitvoering in 4 fasen	17
4.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	19
4.5	Randvoorwaarden.	20
5	BESLUIT	21
6	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	22
7	LIJST VAN FIGUREN.....	23

1 ADMINISTRATIEVE FICHE

Projectcode Onroerend Erfgoed	2017K267
Projectgebied	Gavere – Landdijk
Grootte projectgebied	13248,10 m ²
Ligging	Oost-Vlaanderen, Gemeente Gavere, deelgemeente Asper, Landdijk, Ommegangstraat 12
Lambert 72-coördinaten (m)	(NW): X: 99594,272 x Y: 178775,839 meter (ZO): X: 99758,949 x Y: 178701,967 meter
Kadaster	Afdeling: 6 Sectie: B Percelen: 112F, 112C, 112B, 111D, 112E, 106B
Initiatiefnemer	Verkaveling Asper BVBA
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	GAV-LAN
Type onderzoek	Archeologienota met uitgesteld traject
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2018
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2018. <i>Archeologienota naar aanleiding van de geplande verkaveling aan de Ommegangstraat 12 te Gavere</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 23, Gent.
Termijn van het onderzoek	10 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog Bart De Smaele/erkend archeoloog/veldwerkleider Hembyse BVBA/erkend archeoloog
Gecontacteerde regiospecialisten	David Vanhee, Manuel Van den Abeele (Erfgoedcel Leie – Schelde)
Resultaten	Site met walgracht
Aanbeveling	Prospectie met ingreep in de bodem (proefsleuven)
Bewaarplaats archief	Hembyse Archeologie
Van toepassing zijnde Onroerenderfgoeddepot	Het onderzoeksgebied valt binnen het werkingsgebied van het Archeodepot Velzeke (pam).
Opmerkingen	Nvt.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

2 INLEIDING

2.1 Juridisch kader

In het najaar van 2017 werd Hembyse Archeologie de opdracht verleend om het archeologisch kennispotentieel van een gebied aan de Ommegangstraat 12 te Asper (Gavere) te onderzoeken, dit conform het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit dient te gebeuren in de vorm van een archeologienota.

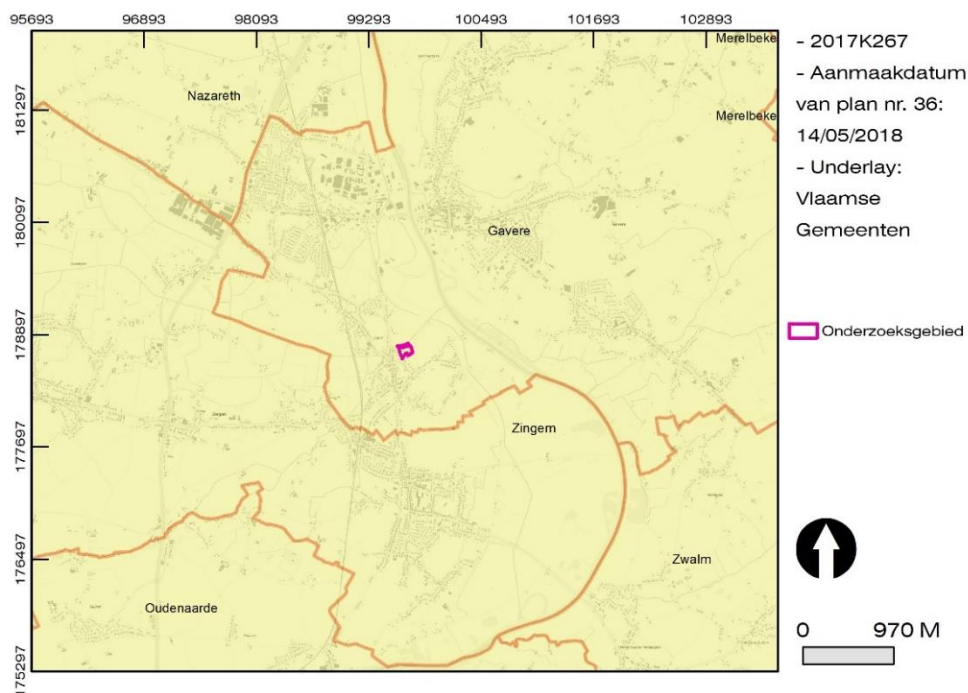
De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie delen:

1. Privacyfiche (niet publiek beschikbaar)
2. Het Verslag van Resultaten
3. Het Programma van Maatregelen

Voorliggend document is het derde onderdeel, namelijk het **Programma van Maatregelen**. Hierin worden de maatregelen beschreven om het kennispotentieel van het onderzoeksgebied definitief vast te stellen. Dit gebeurt op basis van de gegevens uit het Verslag van Resultaten.

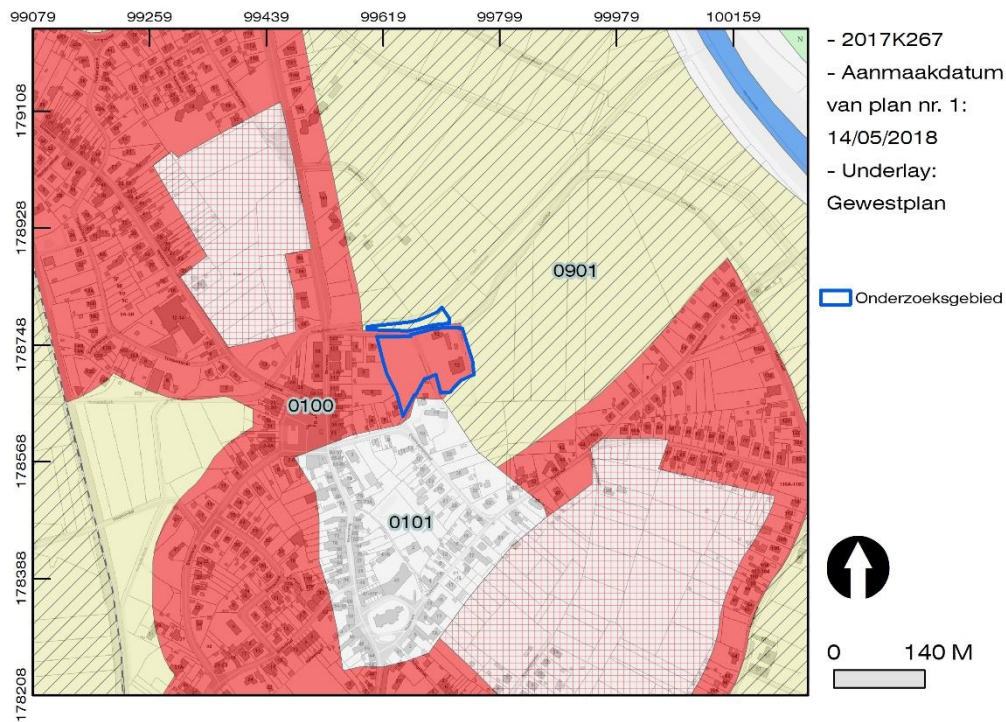
2.2 Onderzoeksopdracht

Het onderzoeksgebied waarvoor een archeologienota dient te worden opgemaakt bevindt zich in het Vlaamse Gewest, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeente Gavere, deelgemeente Asper, ter hoogte van de Ommegangstraat 12.

Figuur 1. Situering van het volledige onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse Gemeenten.

Het onderzoeksgebied bevindt zich volgens het Gewestplan binnen woongebied (code 0100).

Figuur 2. Situering van het volledige onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan.

Concreet is getracht vast te stellen of een archeologische site binnen het projectgebied aanwezig is en wat de karakteristieken en de bewaringstoestand hiervan zijn. Tevens werd de impact van de toekomstige werken op de ondergrond en het eventueel archeologische erfgoed vastgesteld.

De resultaten van dit onderzoek laten toe een gemotiveerd advies te formuleren met betrekking tot de vervolgstategie en de methodiek hiervan. De bureaustudie kan worden gedistilleerd tot onderstaande basisonderzoeksvragen:

- Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?
- Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?
- Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?
- Is verder onderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?

Deze betrachting is vervat in het Verslag van Resultaten. In onderstaand onderdeel wordt de volledigheid van dit verslag getoetst en worden de vervolgstappen (= de maatregelen) voor het onderzoeksgebied uitgelegd: er dient een prospectie met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven te gebeuren met als doel het

vaststellen, registreren en evalueren van de aanwezige archeologische relictten in het bodemarchief.

3 GEMOTIVEERD ADVIES

3.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het onderzoek kadert in de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden.

Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van een bureaustudie met controleboringen.

Het Verslag van Resultaten heeft aangetoond dat er indicatoren zijn voor de aanwezigheid van archeologische sporen en structuren binnen het onderzoeksgebied. **Om deze mogelijk aanwezige sporen en structuren vast te stellen en te begrijpen is een onderzoek door middel van proefsleuven noodzakelijk, dit is de laatste noodzakelijke stap tot het komen van een volledige dataset die zal toelaten om het archeologisch kennispotentieel van de site te waarderen.**

Dit dient door de huidige staat van het onderzoeksgebied (zie §3.5. *Randvoorwaarden*) in een uitgesteld traject te gebeuren.

Het bureauonderzoek zelf kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- verstoorde zones zijn gekend
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- het betreft een archeologienota in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden, waarbij uitgegaan kan worden van een integrale versterking van het onderzoeksgebied
- de vervolgstategie werd opgesteld

Het bureauonderzoek heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

3.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit de inplanting van een bufferbekken, de aanleg van wegenis en het verkavelen van het onderzoeksgebied in 22 loten.

De geplande werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied omvatten:

- Het afbreken van de bestaande gebouwen
- Het nivelleren en bouwrijp maken van het terrein, inclusief rooien van bestaand groen
- Het aanleggen van wegenis en nutsleidingen
- De aanleg van een gemeenschappelijke groen- en speelzone, die tevens geldt als doorgang voor hulpdiensten
- Het aanleggen van een bufferbekken met een oppervlakte van 550m² ten noorden van de straat Landdijk

En dit met het oog op het verkavelen van het gebied in 22 loten en het bouwen van 14 open en 8 halfopen bebouwingen met een voor- en achtertuin. Aangezien het een verkavelingsvergunning betreft moet worden uitgegaan van een volledige verstoring van het bodemarchief, waarbij mogelijks gewerkt zal worden in verschillende fasen:

- Fase 1 betreft de aanleg van het bufferbekken in de noordelijke strook
- Fase 2 behelst het verkavelen van de loten aan de straatzijde (Landdijk)
- Fase 3 heeft betrekking op de aanleg van de wegenis en het openbaar domein (inclusief groenzone en toerit hulpdiensten)
- Fase 4 behelst het verkavelen van de loten op het achterplan van het domein

Bijgevolg zijn de geplande ingrepen van die aard dat er kan verondersteld worden dat het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied volledig zal verstoord worden. Gelet op deze geplande verstoring van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, dienen maatregelen genomen te worden teneinde deze archeologische waarden vast te stellen, te registreren en waarderen, en te behoeden van vernietiging. Deze maatregelen worden in *\$Programma van Maatregelen* besproken.

3.3 De waardering van de archeologische site

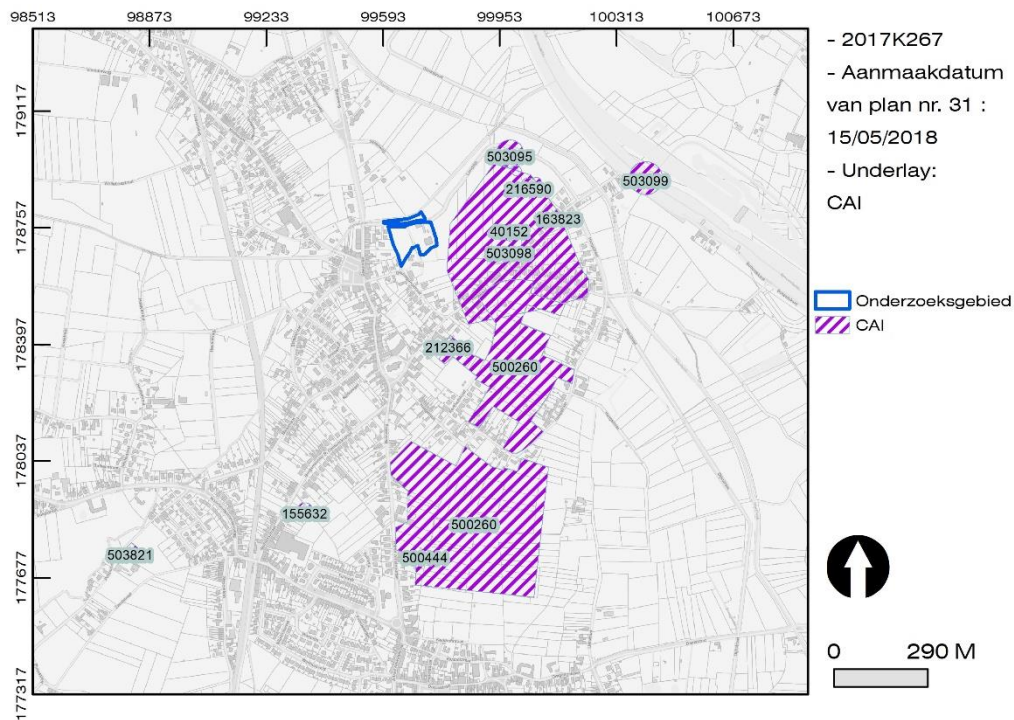
Het Verslag van Resultaten toont aan dat het onderzoeksgebied zich in een archeologisch mogelijk waardevol gebied bevindt. Uit het Verslag van Resultaten is gebleken dat verder onderzoek noodzakelijk is voor het opsporen en waarderen van het archeologisch erfgoed. Met andere woorden: **enkel nog een prospectie met**

ingreep in de bodem kan een volledige dataset genereren die een volledige en correcte waardering van de site toelaat.

Het onderzoeksgebied bestaat uit een voormalige site met walgracht uit de volle en late middeleeuwen, met belendend akkerland, die vermoedelijk vanaf de 13^e tot in de 20^e eeuw doorlopend bewoond is geweest.

Hieraan voorafgaand was de site vermoedelijk een nat alluviaal gebied aan de voet van de hoger gelegen en druk bewoonde kouter, genaamd Jolleveld, waar sporen uit de Romeinse periode en de vroege middeleeuwen werden aangetroffen. Tevens werden hier sporen van oudere menselijke aanwezigheid aangetroffen, wat er op wijst dat de mens in het verleden (i.e. vanaf het Holocene) de voorkeur heeft gegeven aan de droge dekzandrug van het Jolleveld: bij gebrek aan een intensieve beheersing van de Schelde was het continu in gebruik nemen van de alluviale vlakte immers niet mogelijk.

Dit betekent dat het onderzoeksgebied in drie delen kan worden verdeeld. Ten eerste is er sprake van het westelijke deel van het onderzoeksgebied, dat in gebruik is als akkerland. Ten tweede is er sprake van de site met walgracht, die al sinds de 13^e eeuw in gebruik is. Tot slot kan besloten worden dat de noordelijke strook steeds deel uitmaakte van de alluviale vlakte van de Schelde ten noorden van de Landdijk. Gelet op de lange bewoningsgeschiedenis van de site, maar ook van de nabije omgeving, is de kans bestaand dat er binnen het onderzoeksgebied sporen worden aangetroffen die een waardige aanvulling kunnen zijn op de kennis over de bewoningsdynamiek van Asper (Gavere) en over de evolutie van de site met walgracht in het bijzonder.

Figuur 3. Gekend archeologische indicatoren en sites ten opzichte van het onderzoeksgebied.

De aan- of afwezigheid van archeologische relictten binnen het onderzoeksgebied kan op basis van de huidige beschikbare data niet worden uitgesloten, wel integendeel. Op basis van de beschikbare data lijkt de aanwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied mogelijk en waarschijnlijk. Er zijn immers duidelijke aanwijzingen voor het aantreffen van sporen die gelinkt kunnen worden aan de laatmiddeleeuwse ontstaansgeschiedenis van de site met walgracht. Gelet op de aangetroffen oudere sporen op het nabijgelegen Jolleveld, bestaat tevens een reële kans op het aantreffen van oudere sporensites. Men moet de site dus benaderen met een open geest en niet met een bepaalde verwachting voor ogen.

Om een waardering van de archeologische waarde en het kennispotentieel te kunnen doen, dient het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te worden opgespoord en geëvalueerd. Dit dient te gebeuren in een prospectie met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek in een uitgesteld traject.

Tot wanneer de aard en de omvang van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed is bepaald, moet het volledige onderzoeksgebied als archeologisch waardevol worden beschouwd.

3.4 Bepaling van de maatregelen

Het projectgebied zal door de geplande werken worden verstoord, waardoor een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is. Dit dient, ingeval er archeologisch erfgoed aanwezig blijkt te zijn, ex situ te gebeuren om de archeologische erfgoedwaarden van het terrein te behouden en de vrijgekomen data over de site te interpreteren.

De maatregelen worden verder besproken in *§Programma van Maatregelen* (cf. infra).

4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

4.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch kennispotentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot de aanwezigheid van sporensites reëel is en dat de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het projectgebied niet met zekerheid kan worden aangetoond.

Bijgevolg wordt een Programma van Maatregelen opgesteld voor een prospectie met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek met als doel een gerichte survey van het terrein.

De onderzoeksvragen die hierbij minstens beantwoord dienen te worden, worden hieronder opgesomd.

Proefsleuvenonderzoek:

- Zijn er binnen het onderzoeksgebied sporen terug te vinden met archeologisch en/of cultuurhistorisch relevante waarde?
- Indien er geen sporen zijn aangetroffen: wat is de oorzaak van de afwezigheid van deze sporen ?
- Indien er wel sporen zijn aangetroffen: wat is de aard, bewaringstoestand en kennispotentieel van deze sporen?
- Wat is de densiteit en hun verspreiding?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Wat is de impact van de geplande werken op deze sporen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap en de bodem ?
- Wat is de relatie tussen de aangetroffen sporen en de site met walgracht ?
- Welke strategie dient verder gevolgd te worden ter bescherming van het aangetroffen archeologisch patrimonium ?
- Welke methodologische lessen kunnen uit het onderzoek worden getrokken en hoe is dit van toepassing op toekomstig onderzoek in de regio ?

4.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Op basis van het huidige bureauonderzoek en de geraadpleegde regiospecialisten is de kans op het aantreffen van aanvullende informatie over het onderzoeksgebied zeer klein.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Hoge kostprijs. Het aantreffen van sporensites is mogelijk maar niet aangetoond, uiteindelijk dienen de surveydata alsnog met veldwerk te worden geverifieerd.
Veldkartering	NEE	JA	NEE	NEE	Het landgebruik laat dit niet toe (bomen, struiken, perken, ...)
Landschappelijke boringen	JA	JA	NEE	JA	Niet mogelijk omwille van landgebruik, er zijn controleboringen uitgevoerd.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	JA	NEE	JA	Er zijn bodemkundige indicatoren dat de kans op het aantreffen van steentijdartefactsites zeer klein is.
Proefsleuven/ proefputten	NEE	JA	NEE	JA	Aldus kan het archeologisch potentieel van het projectgebied worden ingeschat door een representatief deel van het terrein op te graven, na het voldoen aan de randvoorwaarden.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat een proefsleuvenonderzoek -heden niet mogelijk- noodzakelijk dient te worden uitgevoerd, na het voldoen aan de randvoorwaarden (zie §Randvoorwaarden).

4.3 Onderzoekstechnieken: proefsleuven

De onderzoekstechniek voor de prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven dient te worden uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk, §8.6.

Algemene bepalingen:

- De proefsleuven dienen te worden uitgegraven met een individuele breedte van minimaal 2 meter. Dit laat een zinvolle waarneming (een maximale informatiewaarde ten opzichte van een minimale bodemingreep) van mogelijk aanwezige structuren in de bodem toe en laat tevens toe om op een efficiënte manier minstens 10% van het projectgebied te onderzoeken.
- Het beeld van minimaal 10% van het onderzoeksgebied kan worden verruimd met 2,5% in oppervlakte door de aanleg van kijkvensters, dwarsseuven en/of volgsleuven. Gezien de beperkte totaaloppervlakte van het projectgebied zal de spreiding van deze aanvullende sleuven of kijkvensters vrij beperkt zijn.
- De diepte van elke proefsleuf wordt bepaald door de veldwerkleider, in samenspraak met een assistent-aardkundige. Er dient hierbij rekening gehouden te worden met de diepte waarop archeologische resten kunnen aangetroffen worden enerzijds en de veiligheid van de werf anderzijds.
- Er wordt voorzien in de aanleg van bodemprofielen om de gekende en aangetroffen bodemopbouw te evalueren. Er wordt getracht de oppervlakte en de diepte van deze profiel- en/of proefputten te beperken om de impact op de draagkracht van de bodem te minimaliseren, zonder daarbij echter te moeten inboeten aan archeologisch kennispotentieel. Er wordt tevens geadviseerd om de profielputten niet dieper dan 1,2 meter (maximale diepte waarin veilig kan gewerkt worden zonder bijkomende maatregelen) uit te graven, of tot aan de grondwatertafel. Conform de Code van Goede Praktijk §8.6.2 dienen de bodemkundige vaststellingen bij de aanleg van de proefsleuven (zowel in de putwanden als in lokale verdiepingen van het opgravingsvlak) hoe dan ook getoetst te worden middels een bodemprofiel dat tot in het onverstoorde moedermateriaal reikt. Indien het dus noodzakelijk zou zijn om een profielput aan te leggen, groter dan de vrijblijvend voorgestelde 4 vierkante meter en 1,2 meter diepte, dienen remediërende veiligheidsmaatregelen genomen te worden om veilig werken en een correcte archeologische inschatting van de bodemopbouw te verzoenen. Men kan denken aan stutten (schoren, drukluchtkussens, ...) en/of bemalen (vuilwaterpomp of lijnbemaling) van de profielput. Er moet immers met zekerheid kunnen worden vastgesteld of er zich onder het eerste aangelegde archeologische vlak al dan niet nog één of meerdere dieperliggende niveaus voordoen. De veiligheid ten aanzien van de stabiliteit van de omgeving dient evenzeer in acht genomen te worden.

- Het grondwerk dient uitgevoerd gebruik makend van een gekeurde rupsenkraan van 15-20 ton¹, met een tandenloze dieplepelbak of nivelleerbak van 2 meter breed. Het grondwerk wordt uitgevoerd conform het Standaardbestek 250, versie 4 en door gekwalificeerd personeel.
- Tijdens de uitvoering van de grondwerken wordt een veiligheidsmarge van ten minste 3 meter ten opzichte van de bestaande bovengrondse structuren aangehouden. Dit betekent dat indien het aanleggen van een proefsleuf een veiligheids- of stabiliteitsrisico inhoudt, zal worden gekozen voor een alternatief sleuventracé, dat echter de beoogde oppervlakte-doelstellingen en de beoogde evaluatie van de ondergrond respecteert. Deze afwijkingen worden nadien in het Verslag van Resultaten toegelicht en verantwoord.

Inhoudelijk heeft het onderzoek als doel het vaststellen, evalueren en waarderen van de archeologische erfgoedwaarde van het onderzoeksgebied. Hiervoor worden de aanwezige sporen en structuren (zowel antropogeen als geologisch en biogeen) geregistreerd conform de Code van Goede Praktijk.

De ligging en de oriëntatie van de proefsleuven is gebaseerd op:

- De topografie van het onderzoeksgebied: de helling is oost-west gericht
- De bodemkundige situatie en de elementen op het terrein: de proefsleuven houden rekening met de bestaande perceelsindeling en de omgrachting

15

Er moet maximaal worden gestreefd naar een uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem in één allesomvattende fase, temeer omdat dit een beter beeld kan opleveren van de eventueel aanwezige site. Het initieel opgesteld sleuvenplan houdt immers rekening met de tweedeling van het landgebruik van het onderzoeksgebied waarbij de oriëntatie van de sleuven gericht is op het zo efficiënt mogelijk registreren en documenteren van de eventueel aanwezige sporen in het westelijke akkerland enerzijds en de archeologische resten die zich binnen het omgrachte hoevecomplex bevinden anderzijds.

Er bestaat echter een reële kans dat dit niet haalbaar is en dat alsnog zal gewerkt moeten worden in verschillende fasen, op basis van de bouwfasen zoals deze hoger beschreven zijn. Dit creëert echter een versnippering van het onderzoeksgebied en vereist bijgevolg een andere inplanting en oriëntatie van een deel van de sleuven. Er wordt niettemin gepoogd het initiële sleuvenplan zo veel mogelijk te volgen.

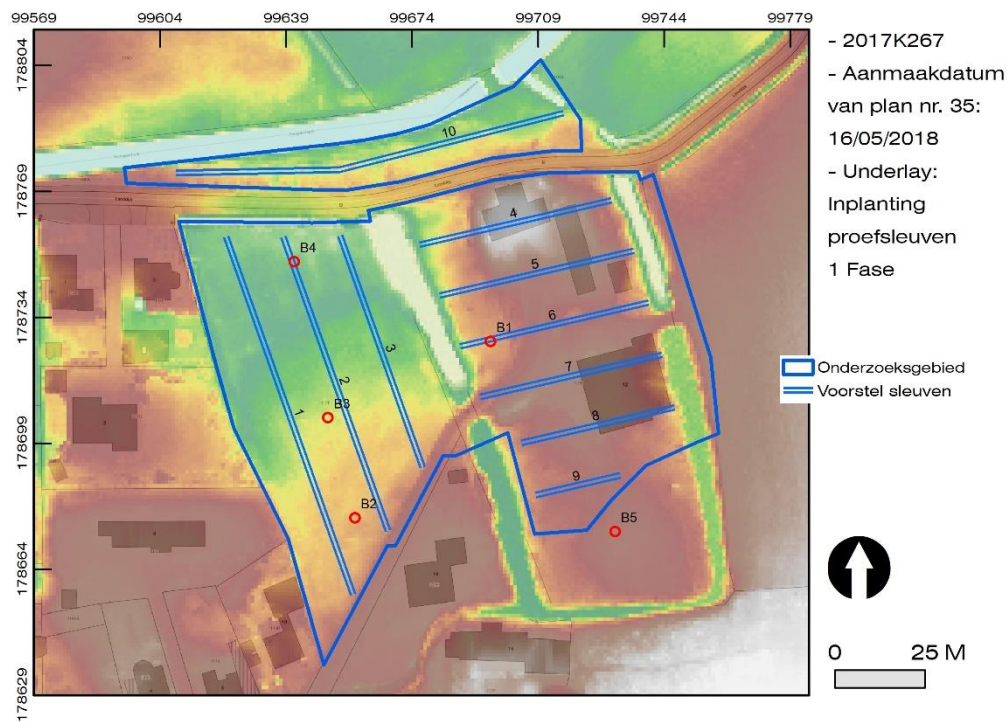
Bijgevolg wordt voorzien in twee scenario's, waarbij de uitvoering van het onderzoek in één fase de voorkeur verdient, maar de mogelijkheid tot uitvoering in verschillende fasen mogelijk is. Doordat deze fasering in de archeologienota wordt opgenomen, kunnen de verschillende fasen afzonderlijk worden uitgevoerd en

¹ Een graafmachine van 15-20 ton is voldoende voor een onderzoek op een beperkte oppervlakte en laat tevens een grotere manoeuvreerbaarheid op kleinere terreinen toe. Bij voorkeur een "binnendraaier".

gerapporteerd. Het digitale plan van de proefsleuven, dat is opgemaakt in ArcGIS, kan als shapefile (*.SHP) worden opgevraagd bij Hembyse Archeologie.

4.3.1 Scenario 1: uitvoering in 1 fase

Indien het vooronderzoek met ingreep in de bodem in één fase kan verlopen, wordt de aanleg van 10 proefsleuven geadviseerd.

Figuur 4. Inplanting proefsleuven bij uitvoering in één fase.

Bij de inplanting van de proefsleuven werden volgende parameters indachtig gehouden:

- De proefsleuven zijn uitgetekend met een buffer van 3 meter ten opzichte van de bestaande grenzen van het onderzoeksgebied.
- Tevens werd voldoende afstand gehouden van de aanwezige omgrachting.
- De sleuven in het westelijke deel van het onderzoeksgebied worden noordwest-zuidoost georiënteerd waarbij ze de bestaande topografie van het terrein volgen. Hier zijn geen structuren uit de cartografische bronnen gekend, maar kunnen eventueel sporen van landbewerking worden aangetroffen die in verband gebracht kunnen worden met het hoevecomplex
- De sleuven in het oostelijke gedeelte van het onderzoeksgebied worden oost-west georiënteerd om een zicht te krijgen op de ontstaans- en ontwikkelingsgeschiedenis van de site met walgracht. Hierbij kunnen restanten van oudere gebouwen worden aangesneden en kan ook een

beeld gevormd worden van de verschillende ophogingsfasen van de omgrachte site

- De sleuf in de noordelijke strook van het projectgebied volgt niet alleen de contour van deze zone, maar ook de lokale topografie. Met deze sleuf kunnen zowel het landgebruik van deze zone als eventueel sporen van landbewerking gevat worden.

Met bovenstaand sleuvenplan wordt 10,53% van de oppervlakte van de beschikbare oppervlakte van het onderzoeksgebied onderzocht:

- Het onderzoeksgebied heeft een totale oppervlakte van 13.248,10m²
- Enkele zones zijn niet beschikbaar (omgrachting, toegangsweg). De oppervlakte hiervan bedraagt 830m², waardoor 12.418,1m² beschikbaar is voor de prospectie.
- Het voorliggende sleuvenplan bestaat uit 1.308,56m² sleuf.

Zie onderstaande tabel voor de details van de voorgestelde proefsleuven.

SleufNR	Lengte	Breedte	X_start	Y_start	X_end	Y_end
1	105,6	2	99622,14	178756,84	99657,51	178657,33
2	86,78	2	99638,08	178756,78	99667,14	178675,02
3	68,36	2	99653,88	178757,12	99676,77	178692,7
4	54,81	2	99675,89	178754,56	99729,3	178766,9
5	55,37	2	99681,49	178740,46	99735,44	178752,93
6	53,82	2	99687,09	178726,36	99739,52	178738,47
7	51,97	2	99692,68	178712,26	99743,32	178723,96
8	43,64	2	99704,21	178699,53	99746,74	178709,35
9	24,29	2	99708,1	178685,03	99731,76	178690,5
10	109,64	2	99608,19	178774,52	99715,86	178791,12

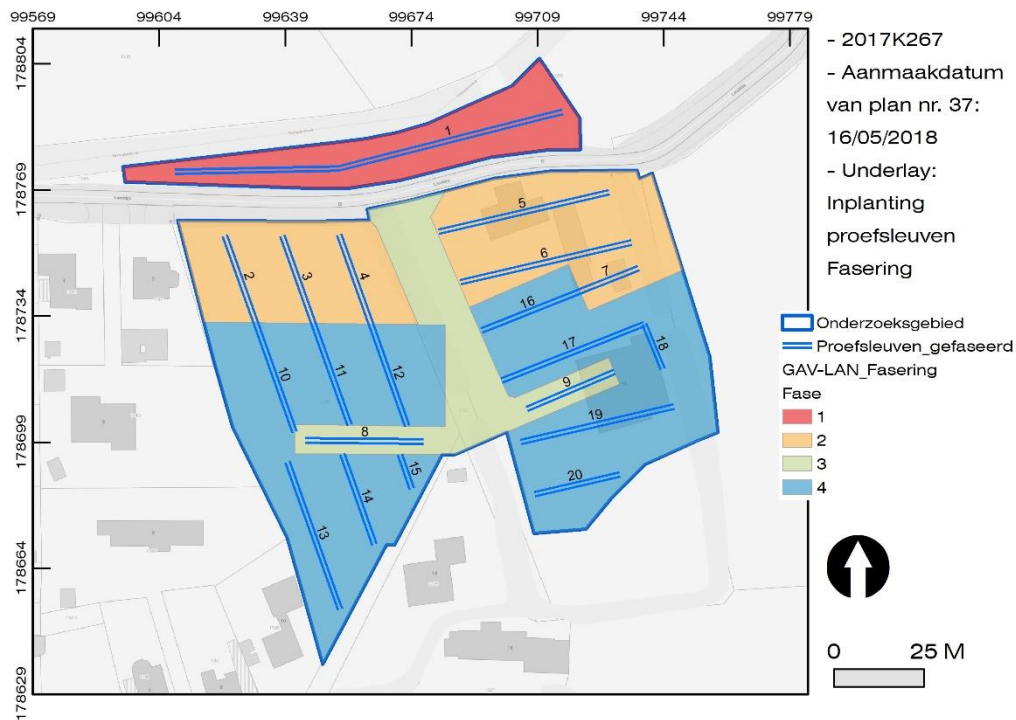
4.3.2 Scenario 2: uitvoering in 4 fasen

Bij de inplanting van de proefsleuven voor een uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem werd zoveel mogelijk de inplanting van het initiële sleuvenplan gevolgd. Waar nodig werden enkele aanpassingen doorgevoerd. Het weergegeven sleufnummer op onderstaand plan geeft bij benadering de volgorde aan waarin de sleuven worden aangelegd.

- Voor fase 1 (bufferbekken in de noordelijke strook) werden geen wijzigingen in het sleuvenplan doorgevoerd. De (grafische) afbakening van deze zone laat enkel een centrale proefsleuf toe.
- Fase 3 behelst de aanleg van de wegenis en een groenzone. Aangezien deze zich grotendeels ter hoogte van de aanwezige perceelsgrens met greppel bevindt, worden slechts twee kleinere sleuven voorzien in de zones die de westelijk en de oostelijk gelegen loten doorsnijden. Dit heeft tevens

een impact op de inplanting van de sleuven voor fase 4. Fase 3 “breekt” immers de sleuven van fase 4 af.

- Voor fase 2 en 4 (i.e. het verkavelen van de loten aan respectievelijk de Landdijk en de Ommegangstraat) werd de inplanting van de sleuven grotendeels behouden, maar worden de sleuven telkens beëindigd/gestart op de grens van de zones die behoren tot de verschillende fasen. Ten gevolge van de tussenkomst van fase 3 werd geopteerd om de zuidelijke sleuven in de westelijke zone op te schuiven in westelijke richting, ten einde deze zuidelijke zone voldoende representatief te kunnen onderzoeken. Bijgevolg is proefsleuf 15 voldoende lang om een duidelijk beeld te schetsen van eventueel aanwezige sporen. In het oostelijke deel werd een iets andere oriëntatie gegeven aan proefsleuven 16 en 17, ten gevolge van de verdeling tussen fase 2 en fase 4. Tevens werd voorzien in een dwarssleuf (proefsleuf 18) om de zone tussen proefsleuf 17 en 19 te kunnen onderzoeken.

18

Figuur 5. Inplanting proefsleuven bij uitvoering in fasen..

Met bovenstaand sleuvenplan wordt 11,07% van de oppervlakte van de beschikbare oppervlakte van het onderzoeksgebied onderzocht:

- Het onderzoeksgebied heeft een totale oppervlakte van 13.248,10m²
- Enkele zones zijn niet beschikbaar (omgrachting, toegangsweg). De oppervlakte hiervan bedraagt 830m², waardoor 12.418,1m² beschikbaar is voor de prospectie.
- Het voorliggende sleuvenplan bestaat uit 1.375,48m² sleuf.

Zie onderstaande tabel voor de details van de voorgestelde proefsleuven.

SleufNR	Lengte	Breedte	X_start	Y_start	X_end	Y_end
1	109,64	2	99608,19	178774,52	99715,86	178791,12
2	25,71	2	99622,14	178756,84	99630,75	178732,61
3	25,8	2	99638,08	178756,78	99646,72	178732,47
4	26,6	2	99653,88	178757,12	99662,79	178732,06
5	48,68	2	99681,42	178757,89	99728,85	178768,85
6	48,77	2	99687,48	178743,90	99734,99	178754,88
7	17,5	2	99720,71	178741,32	99736,96	178747,79
8	32,81	2	99644,50	178699,94	99677,31	178699,67
9	26,47	2	99705,88	178708,67	99730,26	178719,00
10	32,25	2	99630,75	178732,61	99641,55	178702,22
11	30,04	2	99646,72	178732,47	99656,78	178704,17
12	29,87	2	99662,79	178732,06	99672,79	178703,91
13	43,36	2	99639,59	178693,96	99654,11	178653,10
14	26,67	2	99654,73	178696,18	99663,66	178671,05
15	10,12	2	99670,69	178696,06	99674,07	178686,52
16	29,41	2	99693,38	178730,44	99720,71	178741,32
17	42,63	2	99698,92	178716,50	99738,53	178732,27
18	13,48	2	99738,53	178732,27	99743,61	178719,78
19	43,64	2	99704,21	178699,53	99746,74	178709,35
20	24,29	2	99708,10	178685,03	99731,76	178690,50

4.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Er worden in deze fase geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien, maar er moet steeds een “speelruimte” tussen de theorie en de praktijk indachtig worden gehouden. Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd. In het huidige Verslag van Resultaten (deel 2 van deze archeologienota) en het Programma van Maatregelen zijn geen afwijkingen op de Code van Goede Praktijk noodzakelijk geweest.

In het Programma van Maatregelen voor de prospectie met ingreep in de bodem worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien. Afwijkingen zijn mogelijk en soms noodzakelijk, maar elke ad hoc afwijking, bijvoorbeeld op basis van inzichten verworven *tijdens* het veldwerk, dient te worden gemotiveerd in het Verslag van Resultaten van de prospectie met ingreep in de bodem.

4.5 Randvoorwaarden.

De randvoorwaarden voor de uitvoering van het archeologisch onderzoek, zoals omschreven in het Programma van Maatregelen, hebben tot doel alle parameters die de kwalitatieve uitvoering van het archeologisch onderzoek in de weg kunnen staan te omschrijven.

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek dient het onderzoeksgebied vrijgemaakt te worden van elke vorm van verharding, bebouwing en begroeiing. Dit impliceert het rooien van een aantal bomen, het verwijderen van struikgewas en het eventueel verwijderen van oppervlakkige structuren, zoals de bestaande hoevegebouwen en koterij. Bij het verwijderen van bebouwing en verharding mag echter niet dieper in de bodem gereikt worden dan het huidige maaiveld.

Dit betekent dat aanwezig muurwerk en eventuele kelders (i.e. “massieven”) tot op maaiveldniveau worden afgebroken en dus niet worden uitgetrokken of uitgegraven. Indien open kelders of holtes worden aangetroffen kunnen deze, indien de manoeuvreerruimte van machines dit noodzakelijk maakt, met steenslag aangevuld worden, maar deze worden bij voorkeur open gelaten, zodat archeologische waarnemingen in deze kelders of holtes mogelijk zijn (ook al gaat het om 20^e -eeuwse structuren, nvdr.). **Op basis van de gekende gegevens over de aanwezige gebouwen en dan voornamelijk het woonhuis uit 1963, zijn er geen kelders aanwezig.** Oudere kelders, beerputten of cisternen zijn niet gekend, maar maken per definitie deel uit van het archeologisch sporenbestand. Boomwortels en/of stronken worden niet uitgegraven, maar gefreesd indien nodig. Het archeologisch vlak bevindt zich voldoende diep onder het maaiveld.

Hierbij dient dus ook volgende opmerking gemaakt te worden: zolang er geen uitsluitsel gegeven kan worden aangaande de aan- of afwezigheid van archeologische sporen binnen het projectgebied, dient het volledige terrein als een archeologische site beschouwd te worden. Concreet betekent dit nogmaals dat er geen bodemingrepen mogen plaatsvinden teneinde het eventueel aanwezige archeologisch bodemarchief niet te vernietigen.

5 BESLUIT

Naar aanleiding van de geplande verkaveling van een projectgebied ter hoogte van de Ommegangstraat 12 te Asper (Gavere) werd door Hembyse Archeologie onderzocht wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en wat de te nemen maatregelen zijn om het kennisvermeerderingspotentieel te vrijwaren voor vernietiging.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het onderzoeksgebied bestaat uit een voormalige site met walgracht uit de volle en late middeleeuwen, met belendend akkerland. Deze site is waarschijnlijk vanaf de 13^e eeuw tot in de 20^e eeuw doorlopend bewoond geweest. Tot dan toe is de site waarschijnlijk een nat alluviaal gebied geweest, aan de voet van het druk bewoonde Jolleveld. Daar zijn voornamelijk sporen uit de Romeinse periode en de vroege middeleeuwen aangetroffen. Er werden ook verspreide sporen van oudere bewoning gedocumenteerd. Dat betekent waarschijnlijk dat de mens in het verleden (vanaf het Holoceen) de voorkeur heeft gegeven aan de droge dekzandrug van het Jolleveld. Bij gebrek aan een intensieve beheersing van de Schelde was het continu in gebruik nemen van de alluviale vlakte niet mogelijk. Men kan denken aan akkerbouw en veeteelt.

Dit betekent dat het onderzoeksgebied in drie delen kan worden verdeeld. Ten eerste is er sprake van het westelijke deel van het onderzoeksgebied, dat in gebruik is als akkerland. Ten tweede is er sprake van de site met walgracht, die al sinds de 13^e eeuw in gebruik is. Tot slot kan gesteld worden dat de noordelijke strook steeds deel uitmaakte van de alluviale vlakte ten noorden van de Landdijk.

21

Aangezien er geen data beschikbaar is om te stellen dat er binnen het onderzoeksgebied geen archeologische sporen en structuren aanwezig zijn (geen bewijs voor afwezigheid) en het potentieel tot kennisvermeerdering van de site dus ook niet kan worden ontkracht of anderzijds bevestigd, wordt gesteld dat een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk is. Dit onderzoek kan omwille van de huidige fysieke staat van het gebied niet worden uitgevoerd en dient dus in een “uitgesteld traject” te worden uitgevoerd.

Na de prospectie met ingreep in de bodem zal definitief vastgesteld zijn wat het archeologisch kennisvermeerderingspotentieel van de site (waardering) is en welke maatregelen moeten worden genomen om de eventueel aanwezige archeologische en historische kennis in het bodemarchief te vrijwaren voor een ongecontroleerde vernietiging.

6 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 36	Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse Gemeenten	digitaal
NR 01	Situering van het projectgebied op het gewestplan	digitaal
NR 31	Het onderzoeksgebied ten opzichte van de gekende archeologische indicatoren van de CAI	digitaal
NR 35	Inplanting van de proefsleuven voor uitvoering van het vooronderzoek in één fase	digitaal
NR 37	Inplanting van de proefsleuven voor uitvoering van het vooronderzoek in één fase	digitaal

7 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het volledige onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaame Gemeenten.	4
Figuur 2. Situering van het volledige onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan.	5
Figuur 3. Gekend archeologische indicatoren en sites ten opzichte van het onderzoeksgebied.	10
Figuur 4. Inplanting proefsleuven bij uitvoering in één fase.....	16
Figuur 5. Inplanting proefsleuven bij uitvoering in fasen.....	18

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

HEMBYSE